

SÄHKÖISEN ÄÄNESTYKSEN TESTAUS, 1. PÄIVÄ - ENNAKKOÄÄNESTYS

Aika: 12.3.2008

Paikka: OM, Kasarmikatu 42

Läsnä: Arto Jääskeläinen OM, Antti Luukkanen Karkkilan kaupunki, Isto Lehtinen Karkkilan kaupunki, Riitta Rosenlew Kauniaisten kaupunki, Karola Nyman Kauniaisten kaupunki, Carola Hedman Kauniaisten kaupunki, Lena Filipsson-Korento Kauniaisten kaupunki, Aila Parikka Vihdin kunta, Salme Napari Vihdin kunta, Jukka Mäntylä Helsingin kaupunki, Mika Vuorikoski Tampereen kaupunki, Juha Perämaa Tampereen kaupunki, Tommi Meskanen Turun yliopisto, Arto Lepistö Turun yliopisto, Urho Lindroos OTTK, Anniina Tjurin OTTK, Ari Huitti TE, Jukka Leino OTTK

1 Testauksen pohjatiedot

Äänioikeusrekisterinä käytettiin kolmen pilottikunnan 2000 asukkaan otosta. Todettiin, että sähköinen urna näytti samaa määrää äänioikeutettuja. Testauksen apuna käytettävässä ”vaaliluettelossa” oli vain näiden äänioikeutettujen hetut, äänestyspaikat ja kunta.

Ehdokkaina käytettiin pilottikuntien v. 2004 kunnallisvaalien ehdokkaita.

Vaali suoritetaan kahdessa päivässä niin, että ensimmäisenä päivänä on ennakkoäänestys ja jälkimmäisenä päivänä vaalipäivän äänestys ja ääntenlasku.

Uurnan avauksen yhteydessä oli annettu TE:n toimesta kolme harjoitusääntä, joista yksi oli vaalipäivän ääni ja kaksi ennakkoääntä. Nämä äänestäjät ja samoin heidän antamansa ääni oli merkitty vaaliluetteloon. Testaustilaisuuden aluksi katsottiin sähköisen äänestyksen raportointisovelluksella, että mainitut äänioikeudet oli käytetty ja muut äänioikeudet käyttämättä.

Ennen testiäänestysten käynnistämistä todettiin myös identtisessä lippuäänestyksessä käytettävä manuaalinen urna tyhjäksi ja urna suljettiin.

2 Testauksen suorittamistapa

Testaajat jakaantuivat vähintään kahden hengen ryhmiin, jotka vuorotellen toimittivat vaalivirkailijan tehtäviä ja äänestäjän tehtäviä. Ryhmän jäsenet tekivät vaaliviranomaisina yhdessä äänestäjästä merkinnän vaaliluetteloon ja tulostivat äänestäjälle hänen kuntansa äänioikeuden sisältävän sähköisen äänestyskortin ja antoivat äänestäjälle hänen kuntansa (värillä erottelu) äänestyslipun.

Äänestäjäryhmä äänesti annetulla sähköisellä äänestyskortilla sähköisesti ja merkitsi saman ehdokasnumeron äänestyslippuun ja pudotti sen manuaaliseen urnaan.

Testaajille oli jaettu lista ns. negatiivisista testitapauksista eli käyttäjän virheellisistä toiminnoista, joita pyydettiin kokeilemaan ”oikean” äänestämisen ohella. Myös kehoitettiin kokeilemaan muita mahdollisia virheellisiä toimintoja.

Testauksen aikana käytiin välillä katsomassa raportointisovelluksella, että sähköisiä ääniä

kertyi urnaan äänestyksen edessä.

3 Ennakkoäänestyksen lopun tilanne äänten käytön osalta

Kolmen kunnan ”vaaliluettelot”, sähköisen urnan raportti ja VAT:n äänioikeusrekisterin tuloste näyttivät kaikki, että ääniä oli annettu yhteensä 87 kpl. Manuaalista urnaa ei avattu.

4 Muut testaushavainnot

Äänestäjän sovelluksessa kaksi kielivirhettä:

- aloitusnäytöllä ”röstä” pitää olla ”rösta”
- ”röstkort” (äänikortti) pitää olla ”röstningskort” (äänestyskortti)

Yhden puolueen (KTP) ehdokkaat Karkkilassa olivat jääneet latautumatta sähköiseen äänestyssovellukseen.

Virkailijan työasemalla kävi muutaman kerran niin, että kun oltiin jonkun kunnan äänestyspaikalle kirjautuneena ja annettiin muun kunnan äänestäjän henkilötunnus, tuli ilmoitus, että ei ole äänioikeutta. Kun kirjaututtiin ”oman” kunnan äänestyspaikalle, äänioikeuden kirjaus onnistui. Tarkemmassa selvittelyssä havaittiin, että näissä tapauksissa saattoikin olla kyse return -napin useammasta tai pitkäkestoisesta painalluksesta, joka sotki henkilötunnuksen syöttö- ja hakutoimintoa. Todettiin, että tähän on kiinnitettävä jatkotestauspäivinä vielä huomiota.

Toisen äänestäjän työaseman kosketusnäyttö tuntui olevan hieman ”tunnoton” ja sovittiin, että se vaihdetaan seuraaviksi päiviksi toiseen.

Kun äänestäjä syöttää yli kolmen merkin numeron, ohjelma ei toimi oikein (ilmoittaa tilanteesta väärin ja äänestäjän on vaikea korjata tilannetta). Tämä virhe ei esiintynyt edellisellä testikierroksella joulukuussa 2006.

Klo 10:45 virkailijasovelluksessa ilmeni Karkkilan postin ennakkoäänestyspaikalla käyttöhäiriö yhden sähköisen äänestäjän korttia luotaessa (ko. äänestäjän hetu ilmoitettu toimittajalle): sovellus keskeytyi ilmoitukseen: ”You are about to leave an encrypted page...”. Samaan aikaan äänestyssovelluksessa tuli ”39999 odottamaton virhe” juuri kun äänestäjä oli vahvistamassa ääntään. Virkailijan työasema käynnistettiin uudelleen ja se jatkoi toimintaansa sen jälkeen moitteetta. Häiriötilanteesta ”kärsineet” äänestäjät saattoivat äänestää sen jälkeen normaalisti.

Klo 11:18 virkailijan työasema lakkasi toimimasta yhden henkilön (hetu ilmoitettu toimittajalle) äänestystä kirjattaessa. Uudelleen käynnistyksen jälkeen äänestyskirjaukset jatkuivat normaalisti.

Äänestyspäättelyn toiminnan osalta havaittiin sellainen puute, että jos äänestäjä vetää kortin pois ennen lopullista hyväksymistä, sovellus palaa mitään ilmoittamatta aloitussivulle, jolloin äänestäjä saattaa jäädä virheellisesti käsitykseltään, että äänestys onnistui.

Toivomus virkailijan sovellukseen: kun on kyseessä muun kunnan äänestäjä (joka voi äänestää sähköisesti), sovelluksen tulisi ilmoittaa äänestäjän kunta, jotta vaalivirkailija voisi opastaa äänestäjää käyttämään oikean kunnan ehdokasluetteloa.

Kiinnitettiin huomiota virkailijan näytön haavoittuvuuteen siinä mielessä, että tottunut

käyttäjä voisi helposti (Ctrl Alt...) päästä Linux:iin ja surffailla koneella muualle. Tulisi harkita estettäväksi.

Testauksen äänenlaskentaa ja vertailuja varten kirjattiin havainto, että Vihdin yksi ääni on epävarma, koska ennen lopullista hyväksymistä kokeiltiin montaa eri numeroa. Lipulla on tämän äänestyksen numeron perässä kysymysmerkki.

Liite: Päivän avaukseksi esitelty kalvomateriaali (testaus_080312.pdf)